

Plenum

Måndag 6.2.2023 kl. 14.00

4. Regeringens proposition till riksdagen med förslag till komplettering av regeringens proposition med förslag till lag om ändring av 59 § i lagen om genomförande av reformen av social- och hälsovården och räddningsväsendet och om införande av den lagstiftning som gäller reformen samt till vissa andra lagar (RP 319/2022 rd)

Regeringens proposition RP 328/2022 rd

Remissdebatt

Talman Matti Vanhanen: Ärende 4 på dagordningen presenteras för remissdebatt. Talman konferensen föreslår att ärendet remitteras till social- och hälsovårdsutskottet, som grundlagsutskottet ska lämna utlåtande till.

För remissdebatten reserveras i detta skede högst 30 minuter. — Debatt, minister Kiuru.

Debatt

15.04 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on hallituksen esitys laiksi sosiaali- ja terveydenhuoltoa sekä pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaansaattamisesta. Tällä esityksellä täydennettäisiin ennen joulua eduskunnalle annettua hallituksen esitystä, joka koskee Lapin ja Etelä-Savon hyvinvointialueiden mahdollisuutta ylläpitää kahta ympärivuorokautisesti päivystävää yhteispäivystysyksikköä toistaiseksi voimassa olevana mahdollisuutena, kun sote-uudistuksen niin sanotun voimaansaattolain nojalla kahta tällaista yksikköä voisi ylläpitää vain vuoden 2032 loppuun saakka.

Nyt annetussa täydentävässä esityksessä ehdotetaan, että valtio voisi korvata myös Lapin ja Etelä-Savon hyvinvointialueille kahden ympärivuorokautisen yhteispäivystysyksikön ylläpidosta aiheutuvia ylimääräisiä kustannuksia myöntämällä niille erillinen valtion korvaus. Korvaus voitaisiin maksaa hyvinvointialueelle niistä ylimääräisistä kustannuksista, joita aiheutuu hyvinvointialueelle kahden ympärivuorokautisen yhteispäivystysyksikön ylläpidosta. Erilliskorvauksen määrä ei kuitenkaan saa ylittää 20:ta prosenttia koko hyvinvointialueen ympärivuorokautisen yhteispäivystyksen toimintakuluista, joista on vähennetty toiminnasta saadut tulot. Esityksen taustalla on eduskunnan lausuma, jonka mukaan eduskunta edellyttää, että hallitus turvaa Kemin ja Savonlinnan sairaaloiden riittävän palvelutason ja ryhtyy tarvittaessa toimenpiteisiin sen varmistamiseksi.

Tämän korvauksen maksaisi valtiovarainministeriö. Laissa myös säädettäisiin Lapin ja Etelä-Savon hyvinvointialueen velvoitteesta antaa selvitys korvausta hallinnoivalle valtiovarainministeriölle korvauksen määrittämiseen tarvittavista tiedoista korvauksen saamiseksi. Niille palveluja tuottavilla palveluntuottajilla olisi velvollisuus antaa tietoja hyvin-

Punkt i protokollet PR 162/2022 rd

vointialueelle korvauksen maksamista varten. Hyvinvointialueella ja palveluntuottajilla olisi lisäksi velvollisuus antaa tietoja valtiovarainministeriölle. Valtioneuvoston asetukset la voitaisiin säätää tarkemmin tietyistä asioista.

Tarkemmat summat siitä, kuinka paljon korvausta maksetaan, määräytyisivät siis hyvinvointialueen selvityksen perusteella. Suuntaa-antavana arviona on arvioitu lainsäädännön valmisteluvaiheessa, että korvauksia tulisi maksettavaksi yhteensä näille hyvinvointialueille vuosittain noin 9 miljoonaa euroa. — Kiitoksia!

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kiljunen, Kimmo.

15.07 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Tarkistaisin, onko minun mahdollista kysyä hieman yleisempi kysymys liittyen tähän uudistukseen, mikä liittyy näihin hyvinvointialueisiin. En siis kiinnittäisi huomiota erityisesti Lapin ja Etelä-Savon hyvinvointialueisiin. Kysymys liittyy näihin kiinteistöihin kylläkin, ja haluaisin ministerin kannan siihen dilemmaan, joka on erälle hyvinvointialueille syntynyt tästä sote-kiinteistöjen myynnistä.

Tässähän on se tilanne, että hallituksen peruslähtökohta ymmärrykseni mukaan on ollut se, että pidettäisiin julkisessa omistuksessa nämä sote-kiinteistöt, mutta tämä myyntiprosessi on joillakin hyvinvointialueilla otettu ykköstavoitteeksi eikä esimerkiksi vuokraustoimintaa siten, että olisi joku kunnallinen kiinteistöyhtiö, joka sitä voisi tehdä — niitä kiinteistöjä ei kykene emokunta lain mukaan itse omistamaan, kiinteistöyhtiön kautta kylläkin. Kun tämä myynti on mahdollisesti tapahtumassa niin, että se menee yksityisille ulkomaisille sijoittajille, pahimmillaan kansainvälisille sijoittajille, niin onko tässä myyntiprosessissa mahdollisesti sellainen haava, että pitkässä juoksussa hyvinvointialueiden kustannusrakenteissa tapahtuu kuntien tai sairaanhoitopiirien omistamiin kiinteistöihin verrattuna niin, että tänne tulee ylimääräinen rasitus, että me joudumme sidoksiin korkeisiin kiinteistökuluihin ja meillä on itse asiassa palvelusta pois se voimavara, mikä hyvinvointialueilla tarvittaisiin?

Halusin tätä kysyä, koska tämä on hyvin ajankohtainen eräillä hyvinvointialueilla, joissa kunnat käyttävät sitä itsehallintoa, joka heille kuuluu, että he pystyvät myös sen myynnin suorittamaan ilman että noudattavat valtioneuvoston ohjeistusta siitä, että tämä täytyy miettiä taloudellisesti sekä kunnan että hyvinvointialueen kannalta, varmistaa se palvelurakenne ja varmistaa myös huoltosuhde. Miten ministeri arvioi tätä prosessia? Tämä on vähän yleisempi kysymys, arvoisa ministeri, mutta erittäin akuutti tällä hetkellä tätä hyvinvointialueprosessia vietäessä eteenpäin.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Vähämäki.

15.09 Ville Vähämäki ps: Kunnioitettu puhemies! Tämä hallituksen esitys käsitykseni mukaisesti toteuttaa sen eduskunnan tahtotilan, mikä on eduskunnan lausumissa ollut, ja tällä mahdollistetaan, että päivystyspalvelut jatkuvat edelleen Kemissä ja Savonlinnassa. Hallituksen esityksessä myöskin todetaan se, että tällä on positiivisia vaikutuksia alueitten elinvoimaan ja palvelutasoon ja houkuttelevuuteen.

En aivan ehtinyt katsoa, mikä tämä esityksen kokonaistaloudellinen vaikutus, mikä se kokonaiskustannus näitten päivystyspalveluitten jatkamisesta on, ja sitä haluaisin tiedustella, ja ennen kaikkea myöskin kiittää hallitusta siitä, että meitä tuolla pohjoisessa asuvia,

Punkt i protokollet PR 162/2022 rd

Pohjois-Pohjanmaalla ja Lapissa asuvia, ihmisiä myöskin muistetaan ja mahdollistetaan tällaiset päivystyspalvelut ja palvelut ihmisille.

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Kiuru.

15.10 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru: Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä todella ei voi tukea suoraan yhteispäivystystä eikä yhteispäivystyksen sairaalaa, vaan rahoitusjärjestelmä menee niin, että nämä yleiskatteelliset rahoitukset, jotka päätetään, ovat ikään kuin jo pohjassa valmiina, koska tätä toimintaa on toteutettu jo vuosina 21—22. Mutta sen sijaan meillä on mahdollisuus kohdentaa erilliskorvausta, jos valtioneuvosto näin päättäisi — tällainen oikeus siis esitetään nyt tässä kokonaisuudessa valtioneuvostolle käytettäväksi — ja silloin tätä oikeutta voitaisiin toteuttaa niin, että erilliskorvaus voidaan määrätä johonkin muuhun tehtävään.

Nyt on laskennallisesti ajateltu, että kahdella paikkakunnalla yhdellä hyvinvointialueella yhteispäivystyksen järjestäminen tulisi laskennallisesti mahdollisesti hieman tehottomammaksi kuin normaalitapauksessa, jossa hyvinvointialueella on yksi päivystys. Koska kuitenkin näillä paikkakunnilla on aikaisemmin ollut, aikaisemmassa sote-uudistuksessa, kaksi paikkaa, niin on hyvin ymmärrettävää, että siellä halutaan pitää näistä palveluista kiinni. No, koska rahoitusjärjestelmässä korvataan laskennallisia perusteita sekä yhteispäivystyksestä että siihen kuuluvasta sairaalasta ja ne ovat sisällä, tässä esityksessä todellisuudessa korvattaisiin tästä aiheutuvaa tehottomuutta, ja näin yhdeksän miljoonan euron arviointiin on käyty siitä, minkä kokoinen tuo erilliskorvaus voisi olla.

No, edustaja Kimmo Kiljunen kysyi hyvin ajankohtaisen kysymyksen näistä kiinteistöistä. Se kuuluu käytännössä kollega Paateron puolelle, mutta yleisellä tasolla on hyvä todeta, että edustaja on kyllä siinä oikeassa, että koskaan sosiaali- ja terveydenhuollon uudistusta tehtäessä ei ajateltu, että kunnat lähtisivät myymään näitä sote-kiinteistöjä. On selvää, että tämän alkuajan jälkeen on lähdettävä siitä, että nämä on yhtiöitettävä siellä, ja siihen te kai viittasittekin. Mutta lähtökohtana haasteena meillä on se, että jos yleisellä tasolla ruvetaan kovin paljon näitä kiinteistöjä myymään, niin totta kai kiinteistöjen vuokratkustannukset repeävät käsistä. Ei ole koskaan ajateltu, että sote-alueella synnytetäisiin niin suuria kuluja, jotka kohdistuisivat näihin välillisiin kustannuksiin, ja se ei ole tietenkään tarkoituksenmukaista. Sen sijaan nimenomaan on aikaisemmin määritelty, että kunnat voisivat saada jopa kuuden prosentin koron, jotta se houkuttelisi pitämään näitä kiinteistöjä. Ja tätä kuuden prosentin korkotasoa on hyvin arvosteltu hyvinvointialueiden kohdalla, että miksi tämä ei voi olla jopa pienempi, koska kunnat eivät ole ennen näillä samoilla kiinteistöillä voittoa tehneet edes. Nyt kun on kysymys veronmaksajien hankkimasta kiinteistömassasta, tietenkin olisi suotavaa ja kohtuullista, että kunnat pidättäytyisivät tässä näkökulmassa, että pyritään tuottamaan mahdollisimman edullisesti tätä toimintaa, jotta hyvinvointialueella pärjätään. Silloin on kysymys myös lähipalveluiden tuottamisesta ja toteuttamisesta, jossa kunnalla on iso rooli nimenomaan sen takia, että nämä kiinteistöt ovat sitten hyvinvointialueelle sellaisia, joissa on hyvä tätä toimintaa jatkaa.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kiljunen, Kimmo.

15.14 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Sen verran haluaisin jatkaa — kiitokset ministerille tästä vastauksesta, vastasi hyvin pitkälle siihen näkemykseen, mikä minulla-

Punkt i protokollet PR 162/2022 rd

kin on — että kun tässä ollaan ainakin suurimmissa kaupungeissa, useammassa niistä, lähdetty aidosti myymään jopa massiivisesti niin, että pyritään kaikista sote-kiinteistöistä pääsemään hyvin nopealla aikataululla eroon, niin tämä ongelmahan on erittäin suuri. Ymmärän ja tiedän sen, että kunnallinen itsehallinto on Suomessa pyhä asia ja siihen ei valtiovalta pysty puuttumaan, se on kuntien itse päätettävissä, demokraattisesti päätöksenteko siellä viime kädessä sen päätöksen tekee, mutta olisiko tässä mahdollista, kun ministeri näin selkeästi ilmaisi sen valtioneuvoston tahtotilan, että ei olla missään vaiheessa haluttu niin, että näin massiivista myyntiä — kyllä tämä ymmärretään yksittäisten kiinteistöjen osalta ja osakehuoneistojen, minkä tahansa sote-kiinteistöjen, osalta, että näitä myyntejä joudutaan varmaan tekemäänkin, koska tilat eivät ole tarkoituksenmukaisia myöskään hyvinvointialueen kannalta — tapahtuisi, pitäisikö siinä pyrkiä valtioneuvoston vielä uudemman kerran mahdollisesti ohjeistamaan kuntia sillä tasolla, mikä tässä ohjeistuksessa nyt voidaan tehdä puuttumatta tietenkään viime kädessä kuntien itsehallintoon? Sen takia, arvoisa puhemies, halusin vielä tätä hieman kysyä ministeriltä.

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Kiuru.

15.15 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru: Arvoisa puhemies! Totta kai voin välittää tämän terveisen ministeri Paaterolle, ja on kyllä selvää, että olen kiinnittänyt joihinkin kentällä oleviin touhuihin nyt huomiotakin. Se on selvää, että kunnallishallinnon valta on pyhää, jos niin halutaan sanoa, mutta se on myöskin yhteiskunnassa pyhää, että järjen käyttö on sallittua. [Kimmo Kiljusen välihuuto] Ja minusta järkevää olisi miettiä, mitä varten nämä kiinteistöt veronmaksajien näkökulmasta aikanaan laitettiin. Eivät ne ole kuntien omaisuutta, ne ovat veronmaksajien omaisuutta. Ja kun veronmaksajat ovat näissä kunnissa nämä kiinteistöt aikanaan rahoittaneet, olisi tietenkin eduskunnankin tahdon vastaista ajatella, että laajassa mittakaavassa kunnat pyrkisivät näillä rikastumaan. Sellaista näkökulmaa ei ole koskaan kyllä sote-uudistuksessa aikaisemmin tässä salissa tuotu esiin. Sen takia itse katson, että olisi tärkeätä, että kun tämä voitto on niinkin suureksi sinne kiinteistöjen vuokratuotoista määritelty, niin sen pitäisi riittää. Se on ollut hyvin arvosteltu, tämä kuuden prosentin tuotto-odotus, hyvinkin arvosteltu juuri sen takia, että näin suuria kiinteistövuokrien hintoja harvalla kunnalla on ollut ainakaan tähän mennessä, joten kyllä niiden kiinteistöjen omistamisella voi myös tässä tulevassa sotessa jonkin verran ansaita. Mutta yltiöpäinen ansaitseminen suhteessa siihen, että nämä ovat veronmaksajien omaisuutta, jotka myöskin siirtyvät nyt sitten käytännössä tehtävän myötä hyvinvointialueen eduksi... Kyllä siinä on järkeä, että kunnat yhteistyössä hyvinvointialueiden kanssa pyrkivät saamaan aikaan ratkaisuja, joissa järjen äänellä mietitään, mikä on veronmaksajien ja koko sen hyvinvointialueen asukkaiden sekä kunnan asukkaiden kannalta järkevää. Ja vielä toteaisin, että järjen käyttö on suorastaan ilmaista, että sitä kannattaisi kyllä harkita.

Riksdagen avslutade debatten.

Riksdagen remitterade ärendet till social- och hälsovårdsutskottet, som grundlagsutskottet ska lämna utlåtande till.